

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT

ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr F. J. J. Buijendijk, Dr K. Dijk, Prof. Dr V. Hepp, Drs C. Tazelaar en Dr B. Wielenga

Medewerkers: Dr H. A. van Andel, Solo; Drs J. van Andel, 's-Gravenhage; Dr R. E. van Aekel, Utrecht; N. Baas, Amsterdam; Dr Henry Beets, Grand Rapids; Dr Joh. C. Breen, Amsterdam; Drs W. E. Engelskes, Harderwijk; Prof. Dr F. W. Groenheide, Amsterdam; Prof. Dr T. Hoekstra, Kampen; Dr G. Keizer, Tiel; Dr B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr J. G. Kunst, Arnhem; Dr G. H. Kuiper, Haarlem; Dr H. W. Lamm, Assen; Dr C. Lindeboom, Amsterdam; Dr S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr F. C. Meijster, Rotterdam; Dr J. C. de Moor, Utrecht; Dr J. C. Rullmann, Utrecht; Dr K. Schilder, Delft; Dr W. J. A. Schouten, Kampen; Dr J. Thus, Meppel; Dr D. H. Th. Vollenhoven, 's-Gravenhage; Dr J. de Vries, Tilburg; Dr J. D. Wielenga, Hoofddorp; Mr J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Adres der Redactie:

Prof. Dr V. HEPP, Van Breestraat 14, Amsterdam

Drukkers-uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goois
Tel. No. 58 — Postregening No. 36000.

Abonnement: f1.25 per drie maanden bij vooruitbetaling.

Voor 't Buitenland en Ned.-Indië f9.— per jaar.

Advertentie: 35 cent per regel.

INHOUD: Replik. — Uit de Schrift: Ontzachbare Smart (Richt. 2:35). — Kerkelijk Leven: De Chr. Gebeden. Het familiervan den Kinderdop. — Uit het Pol. en Soc. Leven: Hetz. of Communaalt. XVIII. — Wijkgeerte: In de School der Wijkgeerte XXX. — Uit de Nieuw. Kerken: Een verandering, die mij dubbel spijt. — Persoonlijk: — Schied. uit onze Kerken: Nieuwe Kerkdiensten. — Kerknieuws.

REPLIEK.

Naar aanleiding van onze artikelen „Parochie-indeling of Kerkplitsing“ ontvingen wij het volgende schrijven:

Hooggeachte Dominee,

Met belangstelling las ik uw artikelen onder den titel: Parochie-indeling of Kerkplitsing.

Het is duidelijk uit hetgeen u schreef, dat u nog niet aan het einde is van uw betoog en dat we van uwe hand nog te wachten hebben een uiteenzetting, om in het licht te stellen, dat kerkplitsing voordelen biedt boven de scherpe wijkindeling. Dit behoeft echter, men ik, voor mij geen bevel te zijn om nu reeds met enige bezwaren tegen uw overwegingen voor den dag te komen.

De kerken in de groote steden verkeeren naar uw oordeel in een hachelijken toestand.

De moeilijkheden, waarmee de gemeente des Heeren in de centra van cultuur heeft te worstelen, om te beantwoorden aan hare heilige roeping en de gevaren, die niet slechts haar groei, maar zelfs haar voortbestaan ernstig bedreigen, nemen van jaar tot jaar toe.

Uitkomst zijn de nooden gezien, de bezwaren genoemd. Naar nieuwe bannen is gezocht. Het parochie-indelings heeft althans gedeeltelijke toepassing gevonden. Het aantal stadswijken en daarmee het aantal predikanten is uitgebreid. De verkiezing voor onderlingen en diakenen is beter geregeld, de catechisanten zijn beter onder de predikanten verdeeld.

Dit alles geeft u stof tot dankbaarheid. Maar één ding wordt nog gemist. De kroon van het parochiale stelsel ontbreekt: als het rondpreken werd afgeschaft, dan zou de parochiale indeling metterdaad haar beslag.

Wel was met de volledige invoering van het parochiale stelsel nog niet genoeg, maar dan toch veel gewonnen en werd de tijd van kerkplitsing op doeltreffende wijze voorbereid.

Het is over de afschaffing van het rondpreken, dat ik gaarne met u van gedachten zou wisselen. Omdat de afschaffing niet zie als een voordeel, daarenboven als een nadeel voor de gemeente. Wanneer u met deze verklaring concludeert, dat ik dan ook een tegenstander van kerkplitsing ben, dan aanvaard ik de conclusie als juist, althans wanneer bij kerkplitsing de voordelen aan de tegenwoordige eenheid verbonden, verloren zouden moeten gaan.

En die voordelen zijn toch niet gering. In de eerste plaats herinner ik u aan de vergaderingen van den kerkeraad. Die mogen den dienaar, die geroepen is om te leiden, hoge eischen stellen van beleid vanwege den vaak overstelpenden vloed van zaken, die behandeld moeten worden, de vercheidenheid der gaven aan de leden met elkander te schenken, maken ze vaak tot een uitnemende leerschool voor de ambtsdragers, welke ze getrouw beoekenen.

De predikanten, ze zullen het gul en dankbaar erkennen, leeren van elkanders ervaring en inzicht. Moelijkheden, voor den enkele schier onoverkoombaar, worden vaak door onderlinge bespreking uit den weg geruimd. Men heeft het denkbeeld overwogen om onderlingen een cursus te laten volgen vóór zij in het ambt worden gesteld. Een lastig geval voor dengene, die niet weet, of hij ooit tot het ambt zal worden geroepen. En toch, de pas benoemde broeder, staat, wanneer hij voor zijn taak geplaatst wordt, te kijken als de traditionele poes in een vreemd pakhuis. Gelukkig de onderlingen van een groote stadskerk. Ze vinden in de vergaderingen van den kerkeraad een cursus, waar te praktisch en theoretisch voor hun taak bekwaamd worden. En, wat de diakenen betreft, hoe voortreffelijke mannen onder hen ook gevonden worden, ze gevoelen nu en dan behoefte om advies te vragen in het midden van den breedten kerkeraad.

Zoo de kerk van Amsterdam nog steeds een eenheidskerk inneemt onder de zusterkerken in ons vaderland, dan houdt die zeker verband met den rijkdom van gaven, die God haar schonk en niet het minst de regering der kerk tot openbaring kwamen.

Het kan dan ook niet anders of splitsing van die

kerk in vele zelfstandige deelen zou voor het Amsterdamse kerkelijk-gereformeerde leven verarming ten gevolge hebben, waar geen der deelen geacht kan worden erfgenaam te zijn van de rijke geestelijke goederen, die de Heere aan de eens ongedeelde kerk schonk.

Verarming zou ook het noodwendig gevolg zijn van het afschaffen van het rondpreken, welks afschaffing volgens uwe meening de kroon en het sluitstuk van het parochiale stelsel zou zijn en vanzelf werkelijkheid zou worden bij kerkplitsing.

In plaats toch, dat het aan het lid eener groote stadsgemeente vergund zou zijn van alle predikanten te genieten, is hij, volgens uw gedachte, „aangewezen“ op één predikant, mogelijk juist, aangewezen op den man naar zijn hart, mogelijk vreeser op een dienaar van wien hij, om welke reden dan ook, voor zijn stichting weinig verwacht, waar hij zich vervreemt en hij wien hij moeite heeft een aanval van slaperigheid te bedwingen.

Het is zeker waar, dat menige gemeente in ons vaderland blij zou zijn ook maar één predikant de hare te kunnen noemen. Toch kan een gereformeerd Amsterdammer of Rotterdammer een gemeente met één leeraar moeilijk als het ideaal worden voorgesteld. Als ik arm moet wezen, dan hoop ik er mij niet geduld in te schikken, maar te midden van den overvloed gebrek te lijden, dat versta ik niet. Dat vind ik ongerijmd en dwaas.

Maar het komt niet te pas, dat een gemeentelid geen genoegen neemt met zijn wijkpredikant. De schapen hebben het recht niet om zelf een herder te kiezen, zegt u met een aanhaling uit Pro. Rege. Met uw verlot, maar ik heb aan de verkiezing van alle predikanten in Amsterdam deelgenomen, hetwelk mij evenwel niet belet te gelooven, dat het ten principale Christus zelf is, die aan elke gemeente Zijn dienaren toewijst. Of nu de verkiezing door de leden der gemeente al of niet een daad van regeermacht is, doet hier niets ter zake. Maar om nu de gemeente uit alle wijken samen te roepen om een dienaar des Woords te helpen beoepenen — is de gekozen gekomen — den meesten leden te verbieden van diens talenten te genieten, dat noem ik stuifende willekeur. 'k Geloof ook niet, dat de kerkeraad daartoe het recht heeft. Examin. dat de wensch om den dienaar(en) zijner keuze te hooren altijd of meestal geboren wordt uit ijeler nieuwsgierigheid. De predikanten moeten er in kunnen komen, dat er onder de kerkzangers groot verschil is in aanleg, ontwikkeling, geestelijke ervaring, smaak, karakter enz. en dat die juist zulk een groot gewicht in de schaal leggen, als de kerkzanger met de kerkbode in de hand besluit, waar hij 's Zondags heen zal gaan.

'k Heb onder mijn kennissen, die houden van een droge preek, mits ze maar logisch is en hun wat te denken geeft. Ook, die de voortkeur geven aan een gemeentelijke toespraak. Ze moeten door de week zoo veel denken, dat ze 's Zondags liefst niet geplaatst worden met moeilijke dogmatische betoogen of scherpzinnige exegese, maar snakken naar bemoedigende woorden voor het teruggedrukte hart. Eindelijk weet ik ze ook, die dwopen met een preek op 'n Amerikaansch, een frissche, vurige opwekking tot krachtig handelen op een of ander terrein des Christelijken levens, tot een Christendom van de daad.

Moeten we het nu niet loven, dat in een groote stadskerk schier ieder vindt, wat hij begeert en wat hij voelt, zoo noodig te hebben. Wat mijzelf betreft, nu, een weinig ouder geworden, acht ik het nabootsen van één predikant niet verstandig, al moet ik erkennen, door mijn vroeger kerkelijk leven in dit opzicht niet vrij uit te gaan. Elk mensch, dus ook een dominee, brengt zijn eenzijdigheid mee. De A. geeft tengevolge van zijn aanleg in de eerste plaats voedsel voor het hongerende verstand. De B. biedt inzonderheid lidenis voor het dorstend gemoed. De C. is te waardeeren om de leiding, die hij weet te geven aan het Christelijke leven. Sommigen hebben een woord voor de dieper ingeleiden. Anderen zijn tot geen minder rijken zegen voor de kleinen in het Koninkrijk Gods, voor hen, die nog geen vaste spij kunnen verdragen, maar melk van noodde hebben. De een heeft meer oog voor de objectieve waarheid, de ander dringt zeer in het bijzonder aan op het subjectieve beleven der belijdenis. Er zijn er, die zelfs de intellectuelen in de gemeente kunnen boeien en verrijken. Doch ook, die kunnen afhalen tot de weinig ontwikkelde, die toch ook om geestelijke verzorging roepen. Zoals er in een school onderwijzers zijn aan wie men de hoogste klassen kan vertrouwen, maar gelukkig ook, die meer het geduld en den tact bezitten om de wankelende schreden der jongste scholieren te stieren in de voorhoven der wetenschap.

En wat zal nu het gevolg zijn, als in de groote steden het rondpreken wordt afgeschaft? Hetgeen zoo veel hij de strenge doorvoering van het parochiale systeem als bij kerkplitsing het geval zal zijn.

Dat de kerkeraad verdriet en schade doet aan dezulken, die door huwelijks omstandigheden zich nooit ver van hun woning kunnen verwijderen, of die, slecht ter been, wel van het naaste kerkgebouw gebruik moeten maken.

Dat hij zelf oorzaak is, dat er schade gedaan wordt aan de waarloering van de onderscheidenheid der gaven en aan de volle vrucht van de bediening des Woords (zie het ook door u geciteerde rapport zitplaatsenregeling).

Dat hij de vrijheid der gemeente aantast in een zaak, die aan de consensie behoort te worden overgelaten. De keuze, bij wien iemand ter kerk zal gaan, berust niet bij den kerkeraad, maar bij hemzelf.

De kerkeraad zij daarom uiterst voorzichtig bij het nemen van maatregelen in deze zaak. Als de kerkeraad eerst mechanisch de kerk in wijken verdeelt, dan kan hij daarvoor allerlei praktische redenen hebben en ik stem grif toe, dat voor een behoorlijke verdeling van den arbeid der predikanten en onderlingen en diakenen zulk een indeeling noodzakelijk en nuttig is. Maar als nu de kerkeraad zegt, dat al de leden eener wijk op den willekeurig daarvoor aangestelden predikant voor hun geestelijke behoeften aangewezen zijn, dan overschrijdt hij zijn bevoegdheid, dan treedt hij op het gebied der consensie.

Dat voelt men het best, als men bedenkt, dat degenen, die zich niet aan zijn voorschriften houden daarmee gestempeld worden als afwijkende leden, die dan ook vermaand en bij volharding in hun kwaad als overtreders onder censuur behooren gesteld te worden. Wie durft de verantwoordelijkheid daarvoor op zich nemen? Vooral als men weten kan, dat onder die afwijkers behooren niet in de eerste plaats de lauwen, de onverschilligen, maar juist onder hen de best meellevenden gevonden worden. En ook, dat het aantal ongehoorzamen zeer groot dreigt te worden en toenemen zal in plaats van te verminderen.

Het komt mij voor, dat bij invoering van het stelsel om steeds denzelfden predikant in een kerkgebouw te doen optreden, het omgekeerde zal bereikt worden van hetgeen men beoogt. Het uitzwermen zal niet verminderen, maar veeleer toenemen en zelfs zij, die slecht ter been zijn, zouden het uiterste beproeven en trachten 'n keer een ander te hooren, dan den predikant op wien zij aangewezen zijn.

Of er dan geen bezwaren tegen het rondpreken bestaan? U noemt er enkele. Vergun mij ze eenigszins van nabij te bezien.

U vraagt: hoe zal hij (de dienaar des Woords) aan zijn prediking een specialiseerde karakter kunnen geven; hoe winst kunnen doen met zijn ervaringen, opgedaan bij het huisbezoek?

Maar is het daarvoor nu noodig, dat de prediker dezelfde menschen, die hij in den loop der week bezocht heeft, 's Zondags op den kansel staande, vóór zich ziet. Schuilt daarin voor den dienaar niet juist een gevaar? Acht u het wenschelijk, dat de man of de vrouw, van wien u bij het huisbezoek allerlei dingen, mooie en leelijke te weten zijt gekomen, bemerkt, dat de tekstkeuze en de vermaningen hem of haar bedoelen? Of hebt u er behoefte aan, uw preek te illustreren met het verhaal van ervaringen, waarvan de hoorders den oorsprong zeer wel kennen? Immers neen. Toch schat u terecht het huisbezoek zeer hoog, noodig niet alleen voor de schapen, maar ook voor den herder, wiens zielekennis er door verrijkt wordt, die hij het vernemen van de genade, door God in Zijn volk gewerkt, zelf gesterkt wordt in zijn geloof, die nu voortaan niet zal spreken tot menschen, zooals hij zich die op zijn studeerkamer meent te moeten voorstellen, maar tot menschen, zooals ze werkelijk zijn, in een taal, die zij kunnen verstaan, al behoeft deze geen folkloro te zijn.

Ware het nu zoo, dat in het zoo rijk gevarieerde menschenleven en in de verscheidenheid der geestelijke ervaringen alle overeenkomst ontbrak, ja, dan kan de predikant alleen spreken tot menschen, die hij van het huisbezoek door en door kent. Maar gelukkig, zulke menschen en zulke ervaringen als er in de wijk wijk te constateeren waren, worden er ook in de overige aangetroffen. De nooden en behoeften, de moeite en de strijd, zonde en genade, ze verschillen in het oosten der stad niet zoo veel van die in het westen. In het bijzonder ligt altijd het algemeene en wie het algemeene heeft gezien, die kan ook weer specialiseeren naar elks bijzondere behoefte en wie daarvoor het orgaan mist, die kan het nooit, al doet hij nog zoo veel huisbezoek.

En nu een tweede bezwaar: de gemeente wordt niet stelselmatig bearbeid en gebouwd. In verband daarmee betreurt u ook het gemis van vervolgstoffen.

Vanzelf kan niemand ontkennen, dat het wenschelijk is, dat er gang en orde is, niet alleen in elke preek afzonderlijk, maar ook in den geheelen kerkeraad van den dienaar des Woords. Bij de keuze der teksten van achterenvolgende Zondagen is de luk-raak-methode zeker de minst geschikte.

Toch waag ik het te betwijfelen, of de behandeling van vervolgstoffen eene bij uitstek stelselmatige moet heeten. Het is mij best mogelijk, dat een predikant, zijnde de mogelijkheid, ja de onmogelijkheid om steeds stelselmatig te prediken, uit verlegenheid maar aan de vervolgstoffen begint en dan weldra gevoelt het stelselmatige, zooals dat van zijn arbeid geldt, te verliezen. Wat niet te verwonderen is. Hoe kan het plan des Heiligen Geestes voor een bepaald bijbelboek zoo maar over te nemen zijn door hem, die de geheele Heilige Schriftuur heeft te brengen? En dat wel voor een bepaalde gemeente, in een bepaalden tijd. Het stelselmatige, dat hier noodig is, moet in een groote-stadsgemeente vrucht zijn van onderlinge bespreking in de vergaderingen van het ministerie.

Er bestaat echter al lang een praktische oplossing van deze moeilijkheid, door dat in de avondgods-dienst oefeningen de catechismus wordt uitgelegd. Zou men nu uit het oogpunt van stelselmatigheid iets beters kunnen begeren? De morgendiensten zijn voor de vrije aloffen. Menig predikant echter heeft de gewoonte bij de keuze van een tekst voor den Zondag-morgen eerst rekening te houden met het deel der waarheid, dat des avonds aan de orde is. U ziet dus, dat er in het naar voren brengen van uw tweede bezwaar, een tikje overdrijving niet te ontkennen valt. Of moet ik alle 52 Zondagsafdeelingen beslist door dezelfde leeraar hooren uitleggen?

Wat u zegt omtrent de Avondmaalsviering beaamt ik ten volste. Het is zeer noodig, dat de gemeenteleden altijd in het kerkgebouw van hun wijk aanzitten aan den disch des Verbonds, en dat steeds dezelfde predikant voor dezelfde menschen den dienst daarbij verricht. Het is echter alleen maar noodig, dat de predikanten dit den gemeenteleden op het hart binden. Als het der gemeente duidelijk wordt gemaakt dat zulks noodzakelijk is, duurt het niet lang of deze zaak komt in orde. Bezwaren daartegen bestaan er, naar mijn gedachte, bij de kerkgangers niet.

Hoogachtend,

Uw dn.

H. WARNINK. Amsterdam.

Br. Warnink is tegen kerkplitsing. Want dan gaan twee voordeelen te loor, welke de tegenwoordige eenheid medebrengt: de ééne, groote kerkeraad valt uiteen, en aan het rondpreken komt een einde.

Nu heb ik in mijn derde artikel, waarvan br. W. echter de verschijning niet heeft afgewacht, reeds uiteengezet, dat m.i. de ééne, groote kerkeraad, zij het ook zijns ondanks, belommerend werkt voor het leven en den groei van de stadskerk. Ik heb daaraan weinig toe te voegen. Alleen dit. Het is volkomen waar, dat het bijwonen der vergaderingen van den kerkeraad veel kan bijdragen, om nieuw-optredende onderlingen te bekennen voor de uitoefening van hun ambtelijk werk. Maar dit „voordeel“ gaat bij kerkplitsing niet te loor. Integendeel, omdat de belangen der gemeente in kleinere vergaderingen breeder en grondiger kunnen worden behandeld, zullen de onderlingen in zulk een kring ook eerder en beter kunnen worden toegerust voor de vervulling van hun dienst.

Indien br. W. gewacht had tot het laatste mijner artikelen verschenen was, zou hij gezien hebben, dat mijne bedoeling niet is, de groote stadskerk te splitsen in afzonderlijke gemeenten, elk met een predikant. Dit komt mij in de tegenwoordige omstandigheden niet mogelijk, en met het oog op het verleden, niet wenschelijk voor. Dit neemt echter niet weg, dat voor mij een gemeente met één predikant het ideaal blijft. Br. W. moge de leden van zoo'n gemeente „arm“ noemen, niet allen denken er zoo over, ook niet alle Amsterdammers, die zich genoodzaakt zagen zich bij zoo'n gemeente te voegen. Voor mij ligt een brief van een broeder, opgegroeid in de kerk van Amsterdam, die eenige jaren geleden naar „buiten“ vertrok „Eerlijk gezegd“, zoo schrijft hij mij, „zag ik er tegen op, iederen Zondag denzelfden dienaar des Woords te moeten hooren. Ik was dit in Amsterdam anders gewend. Voordat echter een jaar om was, moest ik erkennen, dat eerst nu de prediking tot haar recht kwam. Gestadig werd men onderwezen en opgebouwd. Men voelde: daar was systeem in de bearbeiding. Ook was daar een hand, die in Amsterdam niet gevoeld werd.... Door omstandigheden verhuisde ik eenige maanden geleden naar Amsterdam, en — ik voel mij hier, hoewel volbloed Amsterdammer, niet thuis....“ En dat, niettegenstaande deze broeder thans uit de „armoede“ weer gekomen is in den „overvloed!“

Dat inperking van het rondpreken tengevolge van parochie-indeling of kerkplitsing de vrijheid der gemeenteleden zou aantasten, omdat de keuze, bij wien zij ter kerk willen gaan, bij hen zelf berust — br. W. zou dit waarschijnlijk niet hebben geschreven, indien hij tevoren Prof. Grosheide's verklaring van Hebr. 10:25, door mij in het vierde artikel medegedeeld, had overwogen. Ook zal hij 't zeker met mij eens zijn dat onze vrijheid allons

een christelijke moet wezen, d.i. zulk eene, die niet naar eigen inzicht en meening, maar naar Christus zich richt, en waarbij we ons laten leiden door wat strekken kan tot Zijne eere en het belang van Zijn kerk.

Br. W. deelt niet de bezwaren, tegen het rondpreken ingebracht, integendeel, hij ziet er zelfs een „gevaar“ in, dat de dienaar des Woords optreedt voor menschen, die hij kent. Nietwaar, de dominee kan dan zoo licht, naar de teekenachtige uitdrukking van wijlen Ds Gispén, van den preekstoel een steekstoel maken. De consequentie van br. W.'s redeneering is derhalve: hoe meer de menschen hem vreemd zijn, hoe beter! Dezen zijn immers met hun zonden, nooden, ervaringen, in alle wijken dezelfde? Wel zeker, niet alleen in alle wijken van Amsterdam, maar in alle Geref. Kerken van Nederland. Zoo wordt het dan voor elke gemeente het ideaal: een eigen dienaar — voor catechisatie en huisbezoek, maar niet voor de bediening des Woords. Daarin worde door reizende predikers voorzien. Waarom zou alleen Amsterdam, en niet heel ons vaderland van den zegen van het rondpreken mogen genieten?

Terecht wijst br. W. de „luk-raakmethode“ bij de keuze der teksten af. Maar voelt hij niet, dat, ook al streeft de dienaar er naar, systeem in zijn „kanselarheid“ te brengen, dit bij het rondpreken der gemeente toch niet ten goede komt? Zij krijgt den eenen Zondag een kijkje in het systeem van Ds A, moet zich echter den volgende voegen naar den gang, dien Ds B zich heeft voorgesteld, enz. enz. — Wat de behandeling van vervolgstoffen aangaat, meen ik te mogen volstaan met br. W. te verwijzen naar een artikel van Prof. Grosheide over dit onderwerp in Noord-Hollandsch Kerkblad van 18 Mei jl.

C. LINDEBOOM.

UIT DE SCHRIFT.

Onvruchtbare smart.

Daarom noemden zij den naam dier plaats Bochim. Richteren 2:5.

Bochim beteekent: plaats der weeneden. Geographisch weten we dit oord niet meer thuis te brengen.

Maar geestelijk wel.

Want Bochim is overal te vinden waar, met schijnbaar berouw, onvruchtbare tranen worden geweend; waar smart is over de oordeelen Gods, maar zonder vernieuwing des harten, zonder het ernstig voornemen met de zonde te breken.

Israël was opgetrokken van Gilgal, de eerste legerplaats, nadat zij den Jordaan waren doorgestaan. Nu stonden hunne voeten in het land der belofte. De Heere had niettegenstaande al hun opstand, gemurmureer, geklag en zonde, Zijn vastgestaafd Verbond gedacht.

Hij had hen opgevoerd uit Egypte, en hen gebracht in het land, dat Hij hunnen vaders gezworen had, en gezegd: Ik zal Mij Verbond met u maken niet verbreken in eeuwigheid. (R. 2:1).

Op die belofte had het volk dan ook staat gemaakt.

Maar één ding had het daarbij niet bedacht, dat n.l. in alle verbonden twee deelen begrepen zijn, en dat zij juist door die trouw van Jehovah hun God vermaand en verplicht werden tot een nieuwe gehoorzaamheid.

Want de Heere gaf hun wel dit land Kanaän, maar eischte nu ook gehoorzaamheid aan Zijne bevelen. Zij moesten dat gegeven land gaan veroveren, en de oorlogen des Heeren strijden. Zij mochten de zondige, van God verworpen volken der Kanaänieten in hun midden niet dulden, met hen geen verbond maken; hunne altaren moesten zij afbreken en het land maken tot een heilig land.

En dat juist heeft Israël niet gedaan. Die finale breuk met de „wereld“ heeft het verkoren volk niet aangedurfd.

Het heeft Gods bevel niet ernstig opgenomen.

Het meende in eigen kracht wel sterk te staan, om zich met de onreinheid der heidenen niet te vermengen.

Zoo hebben de kinderen Israëls het Verbond geschonden, en zich aan de verplichtingen van dit Verbond onttrokken.

En nu zendt de Heere den Engel des Verbonds tot hen, hun sterken Aanvoerder tot dusver. Nog eenmaal herinnert deze het volk aan de trouw van hun God, die ze uit Egypte bevrijd, door de woestijn gevoerd en nu ingebracht heeft in de beloofde erve.

Nog eenmaal herinnert die Held Gods aan de verplichtingen, die zij als bondelingen op zich genomen hadden.

Maar, zegt hij dan — en dit woord wordt zijn afscheid: maar gij zijt mijner stemme niet gehoorzaam geweest.

En met grooten nadruk vraagt hij: Waarom hebt gij dit gedaan?

Doch niemand antwoordt.

Al klopt bij velen het geweten onrustig, niet

één, die het uitspreekt: wij hebben gezondigd. Niet één die weent.

Dus komt nu het vonnis: Daarom heb ik ook gezegd: Ik zal ze voor uw aangezicht niet uddrijven (de Kanaänieten n.l.), maar zij zullen u aan de zijden zijn, en hunne goden zullen u tot een strik zijn.

Rechtvaardig was die straf. Zij bracht voor Israël een eten van wat zij zelf gezaaid hadden. Doch die straf zou toch niet als een ijeren noodlot over Israël gekomen zijn. Indien er berouw gehoren ware, zoo zou de Heere genadig geweest zijn. Hij spaarde die heidenvolken om Israël te beproeven „of zij den weg des Heeren zouden houden om daarin te wandelen, of niet“ (Richteren 2:22).

Maar wat doet nu het volk, als het er van Gods wege op gewezen wordt, dat zij het Verbond Gods overtreden hebben en welke straf over hen komen zal?

Het lief zijn stem op en weende.

Luid misbaar.

Heftige jammerklachten.

Lang aangehouden geschrei.

Armen, die wanhopig in de lucht slaan.

Kleederen, die worden gescheurd.

Asch op de hoofden.

Doch dit alles blijktbaar over de gevolgen der zonde, niet over de zonde zelf, noch over haar schuld.

Onvruchtbare smart dus.

Tranen uit de oogen geperst, maar niet opwelend uit het hart.

Wel offeren zij aldaar den Heere, maar dan is 't ook uit. Het geweene houdt op. De tranen worden gedroogd. Ze praten weer over gewone dingen. Ze eten en drinken. Ze lachen. Ze keeren weer tot hun erfdeel. Ze gaan over tot de orde van den dag.

Alleen een naam blijft: Bochim, oord der weeneden.

Onvruchtbare was die smart.

Uit dit tranenzaad rijpte geen oogst voor de eeuwigheid.

Daarom rustte er op dat Bochim een vloek.

Want de Heere heeft een gruwel van schijnberouw en van droefheid, die alleen voortkomt uit vrees voor straf, uit zelfbeklag over de droevige gevolgen der zonde.

Ook in het leven dergenen, die zich christenen noemen, komen zulke Bochims voor.

Men kan ze allereerst vinden bij den schijn-geloovige, die zich als Israël weleer, troost met het Verbond der genade, waarin het alles vastligt, zonder te bedenken, dat de zegen van dat verbond in de beoefening van het geloof genoten wordt. En als Gods eisch dan komt, en de Heere spreekt: gij zijt Mijner stemme niet gehoorzaam geweest, en vraagt: waarom hebt gij dit gedaan? en dreigt met Zijn oordeelen, dan is er even 'n krimpen van het hart in angst voor de komende dingen. Even geklag als de vloek komt en de bedreiging werkelijkheid schijnt te worden.

Maar die klacht is geen zelfaanklacht, maar zelfbeklag.

Bochim! De weeneden! De tranen! En het haastige offer! Daarna worden de tranen gedroogd. En er is terugkeer naar het gewone leven, alsof de vloek nu was afgewend.

Helaas, de oprechten van hart tellen onder hunne legerplaatsen ook Bochim mee.

En zij herinneren zich heel goed hoe het er toen uitzag in hun ziel.

Daar was ongehoorzaamheid jegens den Heere. Een niet willen doen van Zijne bevelen, omdat het gemakkelijker, profijtelijker leek die te laten dan ze te doen, omdat een voorzichtig verbond met de wereld verstandiger scheen dan een finale breuk. Omdat men de altaren voor de vreemde goden liet staan, niet om zelf voor hen te offeren, maar om de afgodendienaars niet te ergeren.

En dan liet de Heere het hun merken: Ik laat u nu alleen met uw vijanden. Ik drijf ze niet uit voor uw aangezicht. Zij zullen aan uw zijde zijn en hunne goden zullen u tot een strik zijn.

Als dat gehoord en aanvankelijk gezien werd, dan was er ook wel oppervlakkige gevoelsringspel. Klagen zonder bidden. Tranen zonder belijden. Weenen zonder berouw. In den grond der zaak een zich wreveling inzetten tegen den Heere.

Maar die onvruchtbare smart werd toch later weer een oorzaak van verootmoediging.

Bij een terugblik op hun leven, werd dat Bochim hun tot schuld.

En nu leerden ze weenen over Bochim.

Maar nu waren het echte tranen, geschied door het verbroken hart.

Nu een droefheid naar God, die een onberouwelijke bekeering tot zaligheid werkt. Nu gepaard met oprechte gewilligheid om het Verbond te belevén, om den wil des Heeren te doen, om zijn strijd te strijden, om krijgsknechten te wezen in Zijn heiligen oorlog, en meer dan overwinnaar te worden door Jezus Christus.

Hoed u dan voor Bochim's zelfbedrog

Voor zijn
Voor zijn
Voor zijn
Van zijn e
Beproof of
reactie van i
erkenenis, d
gekomen zij
Een tran
hem immers
geween van e
en zijn God
dienen.
Bid dat de
smart.

Het deel v
tot opschrift
kerken in N
lijke Gebede
Deze gebed
Christelijke
die in de v
in de huizen
bruikt worde
Tot de e e
a. Een alg
bed des Zond
biddagen.

b. Een ge
am gebruikt
predikatie.

c. Een ops
formulier des
d. Een ko
dikatie.

e. Een ge

f. Een ge

Tot de tw

a. Gebed

b. Gebed

c. Gebed

d. Het me

e. Het ave

Tot de d e

a. Geboden

b. Geboden

c. Geboden

d. Het me

e. Het ave

Tot de d e

a. Geboden

b. Geboden

c. Geboden

d. Het me

e. Het ave

Tot de d e

a. Geboden

b. Geboden

c. Geboden

d. Het me

e. Het ave

Tot de d e

a. Geboden

b. Geboden

c. Geboden

d. Het me

e. Het ave

Tot de d e

a. Geboden

b. Geboden

c. Geboden

d. Het me

e. Het ave